

Bygningen, saaledes vil Tjenestepigen, saa længe hun staar ene, aldrig opnaa bedre Forhold; først naar de alle staar enige om at løfte i Flok, vil de kunne vente at rejse og forbedre Tjenestepigestanden og de Forhold, den lever under. Og der trænges nu til andre Forhold; vi er naaede saa vidt, at Tjenestepigerne skammer sig ved at sige, at de er Tjenestepiger, — de er „ung Pige i Huset“ — nu for Tiden.

Fru Andersen lagde et godt Ord ind for Indskrænkning af den ubegrænsede Arbejdstid. Herskaberne havde virkelig Ret til at forlange en saadan; det var paa Tide, at ogsaa Pigerne prøvede at opnaa lidt Ret ved Siden af alle deres Pligter. Skulde en Arbejdsdag paa 12—14 Timer ikke være lang nok, selv om de opnaaede en Times Fritid midt paa Dagen?

Og hvad Natarbejde angik, da maatte det være rimeligt at regne med stigende Skala; 20 Øre Timen efter Kl. 12 Nat maa være altfor billig Arbejdskraft for Herskaber, der har Raad til at holde Aftenselskaber til 4—5 om Morgenen; — de maa da ogsaa have Raad til at betale Pigens Arbejde eller ogsaa tage en Kone dertil; — det bør dog i hvert Fald ikke gaa ud over Pigen.

Og ligeledes bør det Natarbejde betales ordentlig, der bestaar i, at unge smukke Piger skal udsættes for Fare ved at hente de gamle Frøkener — som aldrig nogen tænker paa at forulempe — fra Teatre eller Selskaber ved Nattetid.

Men vi kan være sikre paa, at skal dette „Pigearbejde“ betales, saa vil Droskekuskene faa Pengene, og Pigerne slipper helt for alle Ubehageligheder med at vente i Entreer, gaa paa Gaden ved Midnatstid o. s. v. — Taleren havde for øvrigt for mange Aar tilbage haft samme Tanke som Marie Christensen, men havde ikke kunnet føre den frem til Virkelighed. Nu maatte Tiden dog snart komme ogsaa for Tjenestepigerne, at de lige som alle andre Klasser kunde samle sig om deres egne Interesser; det første Skridt var at melde sig ind i Foreningen.

Marie Christensen tog Anledning til af den faldne Udtalelse om Natarbejde efter „stigende Skala“ at bemærke, at til Natarbejde maatte ikke regnes Tebordet. Pigerne vilde jo gerne selv drikke en Kop Te — og der var ingen Mening i, at Fruerne skulde varte dem op, men Arbejder som Vadsk, Skobørstning m. m. — den utaalelige Skobørsten med 6—7 Par Fodtøj, naar hele Familien var gaaet til Ro — fordi der ikke om Morgenen kunde blive Tid dertil, — det var Natarbejde og skulde betales som saadant, eller ogsaa fik de dovne Dreng selv børste deres Fodtøj — lige som den Frue, der ikke hver anden Søndag kunde spise til Middag saa tidligt, saa Pigen var færdig Kl. 3, selv kunde lave sin Middagsmad. Og skulde Pigerne sidde den halve Nat for at passe Smaabørn, mens Herskabet var ude, da maatte ogsaa det være Natarbejde; — men Herskabet kom maaske lidt tidligere hjem, naar Pigens Aarvaagenhed og Omhu for Børnene skulde betales lidt ekstra.

Marie Lund pegede paa Fremtidsudsigterne: — først maatte Foreningen have sit eget Anvisningskontor, — saa Fruerne maatte gaa til dette for overhovedet at kunne faa dygtige Piger. — Længere ude i Fremtiden laa Tjenestepigerne egen Bygning med egen Foredragssal og Læsestuer; — man havde lidt ironisk sagt, at over Indgangsdøren skulde staa: Tjenestepigeres Drøm, Taleren vilde foreslaa: Tjenestepigeres Haab. — Der var vel langt frem, men naar der her i København findes 15,000 Tjenestepiger, saa maatte man vel kunne regne med at faa samlet de ca. 10,000 i Foreningen, og med selv et saa lille Kontingent som 50 Øre om Maaneden kunde der da snart samles en Sum til at begynde med. Men Pigerne maa selv kunne indse, hvor nødvendigt det er, at alle slutter sig til, om der nogen Sinde skal kunne udrettes noget.

Marie Rasmussen hørte til de ældre Piger, som gerne vilde give de yngre et lille Vink nu og da baade med Hensyn til Madlavning og andre Ting.

Hun vidste fra sine unge Dage, hvor raadvild en ung Pige kan staa, naar Fruen ikke forstaar at lave Mad, og det er der mange Fruer, der ikke forstaar; — hun maatte skrive ned til Køge for at faa Oplysning om, hvorledes en Ret Fisk skulde tillaves. Der var saa meget, vi kunde hjælpe hinanden med, naar vi først kunde komme rigtig i Gang. Det havde undret hende, at Pigerne ikke strømmede til i store Skarer. Men de kom nok. Tiden er nu en anden end den Gang, da Trappegangen stod mylrende fuld af Piger, hver Gang en elendig Ene-pigeplads var ledig. Nu begynder vi at kunne sige et lille Ord med. Taleren var en Dag bleven spurgt, om hun var med i Tjenestepigeforeningen — hun, som havde det saa godt, — ja — det var hun rigtignok — hun var den allerivrigste — og det, skønt hun ganske rigtig havde det godt, hun var færdig hver Dag halv 6 og Stuepigen Kl. 7 og alt ekstra Arbejde fik de ekstra Betaling for; hun skyldte dog Sandheden at sige, at Æren herfor tilkom ikke hende, men Fruen, der havde indført den Husorden før hendes Tid.

Vi har mange gode Herskaber — og vi har ogsaa mange gode Piger, — men der er ogsaa mange, som ikke har det godt — og dem maa vi hjælpe.

Naar Pigerne først er naaede saa vidt, at de paa Spørgsmaal, om de er i Tjenestepigeforeningen, rolig kan svare: ja, der er jeg og der bliver jeg — og jeg kan mine Ting, saa jeg skal nok faa mig en Plads — saa behøver hun ikke længer at lade sig byde hverken Sultekost eller et sort Hul til Pigekammer. —

Men i Foreningen maa vi allesammen, før vi kan tænke paa at faa Forholdene forbedrede.

Sundhedsforeningen.

Fredag den 2. Februar afsluttede Fru Etatsraadinde Hoff, f. Harbou,

sine Foredrag om Kvinde-Hygieine. Fru Hoff omtalte de indre Organer i normal og unormal Tilstand.

Leveren kan ved Misbrug af Korset og ved snærende Baand snøres helt over; den forskydes tillige fra sin normale Stilling. Dette kan ogsaa ske med Mavesækken. Ofte er Svangrighed dog Aarsag til denne Forskydning, det samme gælder om Nyrerne; disse kan ogsaa være bevægelige hos Kvinder, der ikke har født. Ved stærk Forskydning bliver ofte en Operation nødvendig, denne er dog ikke særlig farlig.

Fru Hoff vilde ikke helt fordømme Korsettet, det hindrede ikke Aandedrættet, da Kvinden af Naturen normalt aander med den øverste Del af Lungerne.

Ogsaa Livmoderen kunde forskyde sig, medens den normalt var bøjet fortil, kunde den ofte findes bøjet bagover, dette kunde være medfødt eller forårsaget ved Fødsler.

Nedsynkning af Livmoderen kunde ogsaa finde Sted hos Kvinder, der ikke havde født, forårsaget ved voldsom Bevægelse. Ofte er dog mangelfuld Behandling i Barselseng Skyld heri.

Menstruationen har stærk Indvirkning paa Nervesystemet og medfører mange sygelige Fornemmelser og Tilstande. Tillige er Individet under disse Forhold særlig modtagelig for smitsomme Sygdomme, lige som kroniske Sygdomme forværres.

Bevægelse i Tiden før Menstruationen virker som oftest heldig, hvor imod voldsom Bevægelse som Ridning og anden stærk Sport bør fraraades.

Spiritus og Opium var ikke tilraadelige som smertestillende Midler, hellere varmt Omslag, Kamille- eller Baldrian-Te.

Særligt Hensyn burde man tage til Menstruationens Begyndelse og Ophør. I den sidste Periode paadrog mange sig Kræft. Denne Sygdom tiltog meget i Danmark og kunde ofte have været helbredet, om man i Tide søgte Lægehjælp. I Tyskland og Sverige var den f. Eks. ikke nær saa hyppig.

Saadanne Foredrag har sikkert stor Betydning. Mange Kvinder trænger i høj Grad til Oplysning om deres eget Legeme, ofte er de utilbøjelige til at søge denne Oplysning i de Bøger, hvor den findes, ofte faar man ogsaa langt stærkere og mere blivende Indtryk af det talte Ord end af det skrevne.

Fabrikloven under Debat.

„Beskyttelses“-Paragraferne i det Bramsenske Lovforslag var i Fredags til første Behandling paa et offentligt Kvindemøde. Forhaabentlig følger flere efter, thi selv om der paa dette faldt mange fornuftige Ord, saa kan der dog siges en Del endnu før Forslaget i alle dets Punkter og Konsekvenser ligger fremme i fuldt Dagslys.

Vor lille Plads tillader os ikke et udførligt Referat af den 3 Timers Forhandling, vi maa derfor nøjes med

at fremdrage de mest karakteristiske Udtalelser.

Først kan dog fastslaaes som Resultat af Forhandlingerne, at Paragraf 7 vandt Tilslutning fra alle Sider paa den Betingelse — som vi fra første Begyndelse har stillet — at der samtidig med, at Loven forbyder disse Kvinder at arbejde under Sygdomsperioden — anvises dem Midler til Underhold fra anden Side.

Med denne Tilføjelse vil Lovparagrafen blive modtaget med Glæde af Arbejderkvinder og Kvindesagskvinder i skøn Forening — og erkendt for virkelig at være en Beskyttelse. Om Paragraf 5 derimod opnaaede man ikke Enighed. Men at et yngre Brusehoved af en Mand deraf kunde tage Anledning til et Udfald mod „dem, der havde arrangeret dette Møde, fordi de havde Lyst til at spille Formyndere for Arbejderkvinderne“ det tyder jo usægtelig paa en lidt mangelfuld Opdragelse indenfor Partiet; med stor Tilfredsstillelse noterer vi derfor, at det ikke var de tilstedeværende Folketingsmænd, men en Kvinde af Partiet: Fru Olivia Nielsen, der tog sig af denne Opdragelse og henviste Partia agitationen til deres egne Møder.

Mødets 5—6 første Talere tog alle stærk Afstand fra Paragraf 5's „Beskyttelse“, der vil indskrænke Kvindernes Arbejdstid og forbyde Natarbejde.

Dirigenten: Frk. Trier fremhævede, at da „Kvindelig Fremskridtsforening“ arbejder for Kvindens politiske og sociale Ligestillelse med Manden, kunde den ikke gaa med til ny Lovbestemmelser, der vilde ophæve Ligestillelsen.

Fru Johanne Meyer takkede Ministeren for Lovforslagets Fremkomst. At Børn og unge Mennesker skal beskyttes er vistnok alle enige om. Meningsforskellen fremkommer først, naar der blive Tale om den voksne Kvinde — ikke fordi der, — som Slagordet har lydt saa stærkt i disse Dage, gøres Indgreb i den personlige Frihed, men fordi Arbejdet fratages dem. Man henviser til Resultaterne fra Udlandet og til Mændenes Presse. Men staar det egentlig saa godt til? Det minder lidt om den Mand, der sagde: nu har min Kone været mig underdanig i 40 Aar, og jeg har befundet mig vel derved. Hvor udtaler Kvinderne sig? Ikke i Mændenes Blade. Der kommer ikke en kvindelig Pen ind i disse uden den er saa blød, at den bøjer sig ind under Partistandpunktet. Gennem Kvindeforeningerne og Kvindernes Blade faar vi først Kvindernes Meninger frem.

Fru Olivia Nielsen, Form. for „Kvindelig Arbejderforbund“ kendte de kvindelige Erhvervsforhold. Kvinder gaar i stort Antal arbejdsløse paa Gaden, at disse maa tage det Arbejde, de kan faa, kan ingen fortænke dem i. Mange har taget Natarbejde og disse ville ikke finde det rigtigt, at man gør Indgreb i de Rettigheder, de nu gennem deres Organisation majsommelig har tilkæmpet sig. Og de kan ikke forstaa, hvorfor de mandlige Arbejdere skal have Lov til at beholde deres Arbejde. Men hvorfor skal Syersker, Vaske- og Rengøringskoner da ikke beskyttes, der er mange af dem, som ogsaa arbejder om Natten?

„Dorthe“ og „Et Barns Erindring om et Marked“ samt Digtet: „Varsel“.

Hun havde nu skrevet og indleveret et to Akts Stykke: „Moden og Mennesket“, og satte efter Konferensraad Collins Raad sit Navn under.

Hun følte selv, at hun nu var langt mere udviklet, at hun havde lært meget og at Stykket stod over „Slægtningene“. Stor var derfor hendes Forundring, da Heiberg erklærede det for ubrugeligt. Paa hendes Spørgsmaal, hvad der vel var i Vejen, og hvorfor det ikke kunde bruges, viste Heiberg paa Titelbladet og erklærede, at en Dames Navn som Forfatter allerede umuliggjorde Stykket.

Skønt modstræbende, erklærede hun sig villig til at fjerne Navnet, men det var ikke nok. Stykket trængte til en Tillæmpning for Scenen, denne Tillæmpning kunde kun en Herre give det, en Forfatter, som hun havde Tillid til, det var det klogeste, at hun arrangerede sig som de unge Forfattere i Frankrig, der overlod deres Arbejder

til f. Eks. Scribe; hans Navn garanterede jo for Stykkets Held o. s. v. Aldeles forfærdet ved Tanken om at skulle overgive „sit Barn“ til fremmede, udbad Henriette Nielsen sig Betænkningstid. — Hun overvejede nu Sandsynligheden af, at hun selv skulde kunne give sit Stykke den ønskede Tillæmpning, skønt hun ikke kunde indse dens Nødvendighed — hun grundede og grundede og kom til det Resultat, at hun ikke vilde ofre „sit Barn“. Hun kæmpede altid for en eller anden Idé; det vilde man maaske ikke synes om, maaske vilde man fjerne det, hun selv ansaa for det bedste. Desuden talte man om, at Heiberg vilde gaa af, saa kom der vel bedre Tider for hende.

Men dette førte til et ulægeligt Brud med det Heibergske Hus, Hertz trak sig ligeledes tilbage. Dette har hun selv fortalt saaledes.

Hertz gav hende selv en Dag sin Bog „Stemninger og Tilstande“ og bad hende sige sin Mening om den. Paa sin ofte lidt kejtede og ærlige Maade

sagde hun, „jeg synes ikke om den, det er unaturligt, at en ung Pige forelsker sig i en ældre Mand“, „men“, tilføjede hun, da hun fortalte mig dette, meget naivt, „er det ikke underligt, han blev saa vred, at han aldrig glemte mig det, han var aldrig mere den „gamle“ Hertz.

For her at fuldende Listen over hendes Genvordigheder skal jeg tilføje, at hun ogsaa havde faaet sig en Fjende i den skarpe Kritiker P. L. Møller, der tidligere havde været hende venlig sindet. Dette gik saaledes til: En Dag, det var inden hun kom i Huset hos Plessens, kom der en Herre og en Bondemand for at hilse paa hende, sagde Husets Pige. Henriette gik ind til dem, og rigtig! der stod P. L. Møller og en jysk Bondemand, der skulde hilse fra dem hjemme. „Blicher!“ udraabte hun jublende og kastede sig om Halsen paa „den jyske Bondemand“. Der førtes nu en livlig Samtale. Begge Herrerne lovede at komme igen og straalende

fortalte hun, hvem der havde besøgt hende. Da sagde Husmoderen, at „Blicher, det var jo meget godt, men hun maatte aldrig mere tage imod P. L. Møller, der var et skrækeligt Menneske.“ Henriette var nødt til at føje sig og skrive til Blicher, at hun vilde være meget glad ved at se ham, men P. L. Møller maatte ikke komme oftere, og saa havde hun en farlig Fjende i ham.